

УДК 7.091.4

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.5/29.209707>

Марія ДЕМ'ЯНЮК,
orcid.org/0000-0002-2107-643X
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри філософії та політології
Хмельницького національного університету
(Хмельницький, Україна) demyanyuk70@ukr.net

ФЕСТИВАЛЬ ЯК ФОРМА КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МІСТІ ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ

У статті досліджуються роль та місце фестивальних практик у життєдіяльності соціуму. Особливий акцент зроблено на поліфункціональності фестивалів. Підкреслюється, що організація фестивалів сприяє вирішенню проблем міжкультурної комунікації, подоланню кризи духовних цінностей, естетичному вихованню тощо. Знаковим є те, що така практика створює єднаний дискурс навколо актуальних проблем, що є необхідною умовою розвитку сучасного суспільства.

Незважаючи на актуальність цієї тематики, практика фестивалів, що відбуваються в Україні, є явищем малодослідженим, потребує більш ретельного вивчення й аналізу. Дослідження фестивалів, що є традиційними для міста Хмельницького, на даний час є недостатнім. Інформація про ці заходи зазвичай наявна лише на сайтах тих організацій, що безпосередньо відповідають за їх проведення, та в публіцистичних газетних статтях. Проте можна стверджувати, що фестивальна практика стала частиною культурно-дозвілєвого життя міста. Зрештою, і саме місто Хмельницький на даний час можна вважати містом фестивалів. У статті проаналізовано фестивальну практику таких фестивалів: "Rock & Buh", "Respublica FEST", "Hlushenkov Folkfest", «Слово єднає!», "Art Major Show".

Підкреслюється, що, незважаючи на їх відмінну жанрову належність, функціональна парадигма означених заходів є тим чинником, який об'єднує їх. Адже аналіз цих фестивальних практик показав, що їм усім притаманні комунікативна, патріотична, просвітницька, науково-аналітична, популяризаторська, навчальна, естетична, економічна й інші функції. Особливий акцент зроблено на єдиній місії фестивалів, а також на ролі фестивалів у популяризації культурно-мистецького надбання Хмельниччини. Підкреслюється, що фестивальна практика є необхідною складовою частиною культурного життя міста, адже відповідає актуальним потребам сучасного суспільства.

Ключові слова: фестиваль, функції, поліфункціональність, культурно-дозвілєва діяльність, культурно-мистецьке життя.

Mariia DEMIANIUK,
orcid.org/0000-0002-2107-643X
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Philosophy and Political Science Department
of Khmelnytskyi National University
(Khmelnytskyi, Ukraine) demyanyuk70@ukr.net

FESTIVAL AS A FORM OF CULTURAL AND LEISURE ACTIVITIES IN THE CITY OF KHMELNYTSKYI

The article deals with the research of the role and place of festival practices in the society life. Special emphasis is placed on the multifunctionality of festivals. It is underlined that the festival organization helps to solve problems of intercultural communication, overcoming the crisis of spiritual values, aesthetic education, etc. It is significant that such practice creates a unifying discourse around current issues as it is a necessary condition for the modern society development.

Despite the relevance of this topic, the practice of festivals that take place in Ukraine is a little-studied phenomenon, so it requires more careful study and analysis. Research on festivals, which are traditional for the city of Khmelnytskyi, is currently insufficient. As a rule, information about these events is available only on the websites of those organizations that are directly responsible for holding these festivals and in newspaper articles. However, it can be affirmed that the festival practice has become a part of the cultural and leisure life of the city. Eventually, the city of Khmelnytskyi can be considered as a city of festivals today. The article analyses the festival practice of the following festivals: "Rock & Buh", "Respublica FEST", "Hlushenkov Folkfest", "The word unites!", "Art Major Show".

It is emphasized that despite their distinct genre affiliation, the functional paradigm of these events is the factor that unites them. As the analysis of these festival practices has shown they all have communicative, patriotic, educational, scientific-analytical, promotional, aesthetic, economic and other functions. Particular attention is drawn to the unifying mission of festivals as well as to their role in popularization of the cultural and artistic heritage of Khmelnytskyi region. It is underlined that the festival practice is a necessary component of the city cultural life, because it meets the current requirements of modern society.

Key words: festival, functions, multifunctionality, cultural and leisure activities, cultural and artistic life.

Постановка проблеми. У культурному просторі сучасної України дедалі більшого поширення набувають фестивалі, у найрізноманітніших формах і масштабах. І це явище є цілком закономірним, адже належна організація фестивалів дає можливість використати їхній потенціал для вирішення проблем міжкультурної комунікації, подолання кризи духовних цінностей, естетичного виховання, організації дозвілля тощо. Фестивалі спрямовані на створення позитивної творчої атмосфери, єднання навколо актуальних проблем сучасності. Функції фестивалів: освітня, виховна, агітаційна, комунікативна, інформаційна, аксіологічна тощо. Слід виділити етико-соціальний аспект фестивалю, який полягає в гуманізації суспільства, його морально-етичному вихованні та формуванні. Фестивалі спрямовані і на зміну конантивної (поведінкова) моделі суспільства, адже суспільне життя насичене конфліктними ситуаціями, які потребують урегулювання чи хоча б корекції. Тому їхньою метою є також зміна ставлення людей до різних суспільних явищ. Водночас зауважимо, що фестивальна практика в Україні натепер малодосліджена, тому вивчення фестивалів окремого регіону (у даній статті – міста Хмельницького), їхнього функціонального потенціалу є актуальним питанням.

Аналіз досліджень. Дослідження явища фестивалів, зокрема мистецьких, знаходимо в європейських фахівців – учасників проекту “Arts Festivals and European Public Culture” (L. Giorgi, M. Sassatelli, G. Delanty, J. Chalcraft). На пострадянському просторі тематика фестивалів висвітлюється у працях мистецтвознавців К. Давидовського (Давидовський, 2011), І. Сікорської (Сікорська, 2003), Г. Хроми (Хрома, 2003) та ін.

Варто зазначити, що трактування фестивалю як соціального (а не лише мистецького) явища з'явилося не так давно: з появою та популяризацією різнопланових масштабних фестивалів open-air. Зазвичай інформацію про такі заходи надають засоби масової інформації культурного спрямування, причому в основному фактично: аналітичний елемент містять лише поодинокі статті й інтерв'ю активістів фестивального руху, деяку інформацію щодо фестивалів і стислий огляд подій, що відбувалися, можна отримати із соціальних мереж, на офіційних сайтах органів місцевого самоврядування.

Мета статті – висвітлення на основі наявних документальних даних і спостереження основних особливостей розвитку фестивального руху в місті Хмельницькому у 2019 р.

Фестиваль (у перекладі із французької – «святковий») – це масове свято, показ, огляд досяг-

нень музичного, театрального, естрадного, циркового чи кіномистецтва. Проте зазначимо, що натепер розуміння фестивалю як масового свята, яке демонструє досягнення в галузі музики, театру, кіно, естради, концентруючись на мистецькій складовій частині, не охоплює всієї різноманітності сучасних фестивалів. Прикметно, що латинські поняття “feast” і “festival” спочатку були синонімічними й означали «свято». Згодом поняття “feast” закріпилося за релігійними святами, а “festival” набуло сучасного значення, за збереження обов'язкового елемента святковості й урочистості. Однак фестиваль відрізняється від свята як такого передусім обов'язковою наявністю тематики, а також суб'єкта-організатора, загалом, підготовка фестивалю передбачає велику організаційну роботу, яку виконує оргкомітет. Варто зазначити, що фестивалем зазвичай охоплюються багато учасників і заходів. Тривалість фестивалю – від 1–3 днів до кількох місяців. Безпосереднє проведення фестивалю зазвичай передбачає: урочисте відкриття, низку різноманітних заходів (конкурси, концерти, шоу, зустрічі тощо), закриття фестивалю. Досить часто в роботі фестивалю бере участь журі. Отже, фестиваль можна визначити як добре організований захід з елементом святковості, що має визначену тематику (одну або декілька). Зазначимо, що під час фестивалів можуть проводитися деякі акції із благої метою, а також можуть організовуватися благої фестивалі. У своєму дослідженні Н. Кучина зазначає: «Сучасний фестиваль – явище поліфункціональне, отже, реалізується в культуротворчих, рекреативних, освітніх, культуроохоронних та комунікативних технологіях соціально-культурної діяльності» (Кучина, 2019: 66).

За значущістю фестивалі бувають місцеві, національні, міжнародні, за жанром поділяються на музичні, пісенні, театральні, народної творчості, літературні, кінофестивалі тощо. Існує також поділ фестивалів за спеціалізацією: театральні фестивалі (Міжнародний театральний фестиваль «Драбина», м. Львів (Україна)), дитячі фестивалі, фестивалі сім'ї, музичні фестивалі (Фестиваль симфонічних оркестрів світу й ін.), етнічної музики, ленд-арту, стріт-арту, книжкові (Фестиваль книги), кінофестивалі (Фестиваль кіномистецтва), фестивалі студентів і молоді, фестивалі феєрверків, фестивалі комп'ютерного мистецтва, Фестиваль бароко, фестивалі реклами, етнічні фестивалі (Щорічний міжнародний фестиваль «Енергія життя і атмосфера кохання»), Фестиваль танцю тощо. І хоча форми проведення та тематика фестивалів різняться, усі вони спрямовані на

виявлення талантів і здібностей та плідний діалог колективів і громад, формування патріотичних почуттів і розвиток дружніх стосунків у регіоні та загалом у країні та за її межами тощо. Замовниками фестивалів та проведення на них акцій можуть бути: держава, некомерційні або громадські організації, бізнес, політичні партії.

Фестивалі в Україні – національні та міжнародні масові заходи, присвячені огляду певного виду мистецтва або кількох видів мистецтва. Серед музичних фестивалів, що проводяться на теренах України, добре відомі такі: великий музичний фестиваль “Atlas Weekend”, що регулярно відбувається в Києві, починаючи із 2015 р., Міжнародний джазовий фестиваль “ART JAZZ”, що проходить у місті Рівному або ж у Луцьку із серпня 2007 р., фестиваль важкого металу “Black Sea Metal Festival”, що організовується в Чорноморську із 2014 р. (зазначимо, що у 2019 р. через низку об’єктивних чинників цей фестиваль не проводився), Carpathian Alliance Metal Festival (блек/фолк/паган-метал фестиваль) у Славську, Folk Pagan Fest – фестиваль важкої музики (паган-метал, блек-метал, фолк-метал) у Києві, Триумф-Fest – Всеукраїнський фестиваль-конкурс інструментального, вокального, хореографічного, театрального мистецтва і театрів мод, що проводиться із 2013 р. в різних містах України, Fort.Missia – літературно-музичний фестиваль у м. Поповичі Львівської області, Global East Festival – фестиваль важкої музики (м. Київ), Jazz Koktebel – фестиваль джазової музики (Крим), Joker Fest – фестиваль електронної музики (м. Шацьк), Lesia Grand Fest – фестиваль, присвячений творчості Лесі Українки (м. Новоград-Волинський, Житомирська область), Respublica – фестиваль музики та стріт-арту (м. Кам’янець-Подільський, Хмельницький), що проводиться із 2011 р., Stare Misto – фестиваль рок-музики у Львові, Terroraiser Metal Fest – фестиваль важкої музики у Вінниці, The Best City.UA – фестиваль рок-музики (Дніпропетровська область), Woodstock Ukraine – великий міжнародний музичний фестиваль (м. Городок, Львівська область), музично-мистецький фестиваль «Арт-Поле», що проходить у різних містах України, фестиваль стильної музики «БарРокКо» (м. Бар, Вінницька область), Гогольfest – музично-театральний фестиваль (м. Київ), «Імпреза по-самчиківські» – музично-літературне свято (Палацово-парковий ансамбль «Самчики», с. Самчики, Хмельницька область), що проводиться із 2014 р., Фестиваль етнічної музики «Країна Мрій» (м. Київ, із 2004 р.), «Таврійські ігри» – міжнародний музичний фестиваль (м. Каховка Херсонської

області), «Червона рута» – фестиваль-конкурс різножанрової української музики, проводиться з 1989 р. в різних містах України, «Чорноморські ігри» – благодійний дитячий фестиваль, що відбувається у Скадовську, Міжнародний фестиваль мистецтв «Слов’янський базар» – музичний і мистецький фестиваль, який щорічно проводиться у Вітебську з 1992 р. тощо.

Серед мистецьких фестивалів, що проводяться в Україні, доречно виділити такі, як: Мистецький фестиваль писанок у Львові, Міжнародний салон-фестиваль авторської ляльки «Київська казка» (м. Київ), Фестиваль ковальства «Залізний Лев» (м. Львів), Міжнародний фестиваль вишуканих подарунків «Франко Фест», “ART-Пікнік Слави Фролової» – літній фестиваль з безліччю майстер-класів (м. Київ), щорічний Фестиваль-конкурс гончарного мистецтва «Куманець» (м. Мена, Чернігівської області). Окремо також виділяють історичні фестивалі, які визначаються військово-історичною реконструкцією. Це «Битва націй», «Львів Стародавній», «Генуезький шолом» тощо. Популярні також кінофестивалі: «Молодість», «Відкрита ніч», «Корона Карпат», «Вечори французького кіно» тощо.

У місті Хмельницькому щороку проходять десятки культурно-мистецьких фестивалів, які збирають сотні, а то й тисячі учасників не тільки із Хмельницького, а зі всієї території України і не лише. Прикметно, що в місті активно організовуються і проводяться різноманітні за спрямуванням фестивалі. Це, зокрема, музичні фестивалі, літературні, танцювальні (народної хореографії), кінофестивалі, фестивалі вуличного мистецтва, мото-фестивалі (“Wer Wolf 2019 – VIKING”), сімейні фестивалі, фестивалі вуличної їжі тощо.

Музичні фестивалі, що організовуються в місті, мають різноманітне жанрове спрямування: тут можна відвідати як рок-фестиваль, так і фестиваль джазової музики. Так, із 25 травня по 27 травня 2019 р. у Хмельницькому відбувся фестиваль “Rock & Buh”. Назва фестивалю пов’язана з назвою річки Південний Буг, яка протікає через Хмельницький, саме на її узбережжі виникли перші поселення на цій території. Його історія розпочалася ще три роки тому, коли міська влада й місцеві гурти вирішили об’єднати свої зусилля і створити в місті великий рок-фестиваль, що не поступається подібним не лише в Україні, а й за кордоном. Натепер можна говорити про те, що корінний хмельницький фестиваль по праву заслуговує звання міжнародного, адже тут виступали не тільки вітчизняні рокери, а й гурти з Італії та Швеції тощо. За повідомленням пресслужби

міської ради, цей фестиваль ставить перед собою амбітне завдання – популяризацію української рок-музики. Метою фестивалю як форми культурно-дозвілєвої діяльності є популяризація сучасної якісної рок-музики і водночас розвиток у місті подієвого туризму. Молоді виконавці з усіх куточків України і не лише подали заявки на участь. У 2019 р. було подано 176 заявок, проте далеко не всі пройшли відбір. Головою комісії відбору був лідер Хмельницького гурту «Чумацький Шлях» Сергій Строян, натепер вокаліст популярного українського гурту «Тартак». Фестиваль проходив на трьох сценах, у ньому взяли участь майже сорок виконавців. Упродовж трьох днів на трьох сценах фестивалю (головна, друга й електронна) виступили 37 виконавців, з них сім – хмельницьких. На першій сцені виступали суто рок-гурти, на другій – представники альтернативної й іншої музики, на третій гостей розважали діджеї. Хедлайнери “Rock & Buh – 2019” – відомі гурти «Скай», «Танок на майдані Конго», “O.Torvald”. У перший день фестивалю 24 травня на головній сцені виступили: “Gerollds” (м. Київ), “Navkolo Kola” (м. Київ), “Garochka” (м. Київ), “Wake Up Call” (Італія), «СКАЙ» (м. Київ), на другій сцені – “Dot Gain” (м. Хмельницький), «Штучне дихання» (м. Хмельницький), “Vovk” (м. Київ), Хмельницький муніципальний естрадно-духовий оркестр, на електронній сцені – Beeo Walian, Boyar Lincer. У другий день фестивалю 25 травня виступили: на головній сцені – «Мадам Тюссо» (м. Одеса), “Toys & Hammers” (м. Київ), “Auditoria” (м. Київ), «Гуцул Каліпсо» (м. Чернівці), «Роллік’с» (м. Херсон), «ТНМК»; друга сцена – ZABAVKA (м. Хмельницький), “The Wine Philosophy” (м. Хмельницький), “VINOK” (м. Київ); електронна сцена – музична лабораторія від Muztorg.ua (майстер-класи із гри на музичних інструментах), FTBT. У третій день фестивалю 27 травня відбулися виступи таких гуртів: головна сцена – “Zerno” (м. Житомир), «Цвях» (м. Київ), “Rideau” (Швеція), “Space of Variations” (м. Київ), “O.Torvald” (м. Київ); друга сцена – «Рать» (м. Хмельницький), “Too Fat To Fly” (м. Хмельницький), “CLOUDLESS” (м. Київ), “The Elephants” (м. Київ); електронна сцена – музична лабораторія від Muztorg.ua (майстер-класи із гри на музичних інструментах), Muztorg party (Хто? Де?).

Цікаво, що на фесті працювала музична лабораторія, а різьбяр із Рівного Олександр Козачук просто неба випилював фестивалний логотип (скелет риби). Також на території фестивалю були фудкорт, наметове містечко. Показово, що вхід на фестиваль був безкоштовний, оскільки витрати

покривають бюджет міста та партнери фестивалю, які хочуть розвивати хмельницький подієвий туризм та підтримують якісну українську музику. Варто особливо підкреслити, що організатори фестивалю – Хмельницька міська рада та Міське управління культури і туризму позиціонували його саме як сімейний фестиваль для людей різного віку. І це справді так, наприклад, мала сцена, де звучала альтернативна музика різних стилів, була більш спокійною, аніж головна, де звучав «жесткач» року і під якою відбувалася обов’язкова частина рокового фестивалю – слем, тобто імітація бійки прихильників різних рокових колективів. Біля малої сцени публіка була більш врівноваженою і скромнішою, аніж на головній сцені, звучали фолкові, джазові, попсові композиції. Особливо сподобався хмельничанам місцевий гурт “The Wine Philosophy”. Музиканти поєднали рок із піснями у стилі Джо Кокера. Зрозуміло, що їхній виступ особливо припав до душі дорослій частині публіки. Артем Ромасюков – очільник Управління культури і туризму Хмельницької міської ради, у відповідях на запитання жителів міста підкреслив: «До того ж є досвід з європейських міст: я особисто був не на одному фестивалі за кордоном і там взагалі до 3–4 ночі проводять фести, плюс там все місто виходить на їх святкування: і старші, і молодші, і люди з обмеженими можливостями – і всі перебувають у вирі дійства. Можливо із часом у Хмельницькому зміниться ставлення до фестивалів» (Треба проводити), що свідчить про намір міської влади щодо популяризації фестивальної діяльності в місті. І це цілком закономірно, адже щорічний фестиваль “Rock & Buh” є поліфункціональним і виконує такі функції культурно-дозвілєвої діяльності: комунікативну, економічну, науково-аналітичну, популяризаторську, виховну тощо.

Фестиваль “Respublica”, який у 2020 р. святкує свій ювілей – 10 років, добре знаний як в Україні, так і за її межами. “Respublica FEST” – старожил на фестивалній платформі України. На фестивалі звучать рок, поп та електронна музика, проте особливе місце належить саме електронній музиці, бо в місті Хмельницький є окремо фестиваль рок-музики (“Rock & Buh”). Започаткований фестиваль був у Кам’янці-Подільському. У 2018 р. “Respublica FEST” переїхав із Кам’янця-Подільського до Хмельницького й уперше був проведений на території Молодіжного парку міста. Зазвичай фестиваль відбувається наприкінці літа і в перші дні вересня. Це “Respublica FAMILY FEST” у Кам’янці-Подільському Хмельницької області і “Respublica FEST” у Хмельницькому.

У 2019 р. фестиваль у Хмельницькому тривав із 30 серпня по 1 вересня і, до речі, був безкоштовним для відвідувачів. На території фесту діяло три сцени: головна, мала (УКФ) і електронна, а хедлайнерами були реп-виконавиця Alyona Alyona, гурти «Без обмежень» і «Жадан та собаки». Загалом, на участь у фесті надійшло понад 400 заявок від музичних колективів з усієї країни. Виступили як маловідомі гурти, так і хедлайнери, організатори фестивалю поставили також за мету просування нових і перспективних гуртів. Прикметно, що хедлайнерів обрали не випадково, а відповідно до уподобань хмельничан (моніторили соціальні мережі). Зазначимо й те, що однією з функцій фестивалю була просвітницько-екологічна, наприклад, електронна сцена була побудована з великих пластикових кубів. Таким чином прагнули закликати молодь сортувати пластик та дбати про екологію. Фестиваль також посприяв отриманню практичного досвіду молоді щодо волонтерської діяльності. Так, на фестивалі працювали більше вісімдесяти волонтерів із різних куточків України, які пройшли відбір (усього заявок надійшло 107). «Основні локації, на яких працюватимуть волонтери, – це інклюзія, сортування сміття, “Hard Work”, де будуть задіяні лише хлопці, та “Backstage” (зірковий супровід та організація роботи за кулісами). Також волонтери працюватимуть в «інфоцентрі». До них із будь-яких фестивальних питань можуть звернутися присутні на фесті. Їм буде встановлено окрему палатку неподалік від входу», – заздалегідь інформувала місцева газета «Всім» (Алкоголь, вільний вхід). Значущий і той факт, що під час організації фестивалю “Respublica” були враховані й інтереси людей з інвалідністю. Їм приділялася особлива увага. Для них буде встановлено дві сцени: одна – неподалік великої сцени, інша – біля малої. Також для них працюватиме сурдоперекладач. «Також у нас буде фестивальне інклюзивне мистецтво. Люди з інвалідністю виконуватимуть різноманітні пісні, танці, також буде інклюзивний спорт», – пояснила Анна Левшун (Алкоголь, вільний вхід). Отже, чітко простежується спрямованість фестивалю і на розвиток потенціалу митців з інвалідністю, активне їх залучення до культурно-мистецького життя в місті та промоцію інклюзивного мистецтва в суспільстві.

До проведення фестивалю були також залученні молодіжні громадські організацій з усієї України, які продемонстрували різноманітні майстер-класи та привезли унікальні вироби ручної роботи, які характеризують культуру окремого регіону.

Отже, можна говорити і про виразний етико-соціальний аспект фестивалю, який сприяє гуманізації суспільства, його морально-етичному вихованню та формуванню толерантності, прагнення до порозуміння і взаємодопомоги.

Загалом, музичні фестивалі стають візитівкою міста Хмельницького, адже, окрім вищезазначених широковідомих фестивалів “Rock & Buh” та “Respublica”, проводяться й інші фестивалі такого спрямування. Так, у жовтні 2019 р. другий рік поспіль відбувся Відкритий обласний фестиваль-конкурс естрадної пісні імені Миколи Мозгового. Усього було відібрано 150 учасників, у суперфіналі взяли участь 19 сольних учасників та шість гуртів. Мистецький проєкт «Грай, музико моя!» є даниною пам'яті та визнанням цінності творчого доробку композитора, поета, музиканта і співака, народного артиста України Миколи Мозгового, який народився в с. Сарнів Волочиського району на Хмельниччині. У липні 2019 р. вкотре на Поділлі відбувся патріотично-музичний фестиваль, присвячений уродженцю регіону, видатному державному діячеві Якову Гальчевському, де, окрім літературних читань і презентацій (праця «Микола Будник і кобзарство», книга «Батькам скажеш, що був чесним»), кінопоказів (стрічки «Кіборги» та «Добровольці Божої чоти»), працювала сцена авторської пісні, а також відбувся рок-концерт: хедлайнери – гурти «КораЛЛі» з Івано-Франківська та «Тінь Сонця» з Києва.

Міжнародний фестиваль танців “Hlushenkov Folkfest”, який тривав протягом 13–16 червня 2019 р., зібрав у місті Хмельницькому артистів із шести країн світу. Колективи з Польщі, Литви, Вірменії, Туреччини, Чилі й України взяли участь у фестивалі. Цей фестиваль – конкурс народної хореографії відбувся всьоме, саме у 2019 р. кількість іноземних гуртів була найбільшою за всі роки. Хмельничани та гості міста мали чудову нагоду ознайомитися з культурами інших країн, які представляли учасники фестивалю, зокрема з їхніми музичними та танцювальними традиціями. Один з елементів фестивалю – карнавали культур. Чудернацькі костюми, етнічні мотиви, танці різних країн світу зачаровували глядачів. Усі охочі взяли участь у майстер-класах і навчилися рухам тієї чи іншої країни. Також розповідалося про історію, звичаї, традиції кожної країни, з якої прибули учасники. Була створена особливо захоплююча атмосфера, яка сприяла формуванню зацікавленості іншою культурою, толерантності, прагненню до порозуміння. Цьому сприяли також інтеграційні вечірки, на яких діджеї грали сучасну музику цих шести країн. Прикметно й те, що

в перший день фестивалю перед його відкриттям колективи-учасники “Hlushenkov Folk Fest” виступили в соціальних закладах міста, залучаючи таким чином до свята людей з обмеженими можливостями. Отже, фестиваль-конкурс народної хореографії “Hlushenkov Folk Fest” створює необхідні умови для комунікації поміж представниками різних національних та етнічних спільнот і культур, у процесі якої відбувається активний обмін творчим, соціальним і духовним досвідом, створюються нові продукти спільної творчості. Його з упевненістю можна назвати наднаціональним, адже, як зазначає П. Ніколаєва, «національні фестивалі передбачають спілкування в межах єдиної спільності, хоча і складаються з різних етнічних, конфесійних, соціальних і безлічі інших культур і субкультур, але опосередкованої загальної державності. Наднаціональні фестивалі організують спілкування локальних культур, незалежно від ступеня розвиненості їхніх міжкультурних контактів» (Ніколаєва, 2010: 13–14).

Прикметно, що саме у Хмельницькому 10–11 травня 2019 р. відбувся Фестиваль оркестрових шоу-програм “Art Major Show” – перший в Україні фестиваль такого спрямування. Організаторами фестивалю є: Хмельницька дитяча школа мистецтв, муніципальний естрадно-духовий оркестр та народний колектив мажореток «Альфа». У «Положенні про фестиваль оркестрових шоу-програм “Art Major Show”» зазначено: «Головною метою Фестивалю є: зростання суспільного інтересу до духової оркестрової музики, насамперед дітей та молоді, популяризація в Україні європейського мистецтва мажореток шляхом запровадження нового формату заходів, створення нового культурного продукту – театру оркестрів «Місто не спить», що являє собою сценічне шоу на основі поєднання духової музики з хореографією, театральним та кіномистецтвом» (Положення). Прикметно, що таке поєднання оркестрових виступів і виступів колективів мажореток під час виконання оркестрових програм є новаторським: «Уведення театральної складової у музику, що не є власне театральною, поєднання музикування з новітніми інтенціями у жанрах *performance* та *harpening*, виконання оркестрами як розважальних, так і серйозних творів у дусі сучасних музичних шоу-вистав, застосування інтерактивних прийомів спілкування артистів із глядачами зумовить народження в сучасному музично-культурному просторі нового сценічного жанру, продиктованого запитом сьогодення та темпоритмом сучасної мистецької течії» (Положення).

У жанровому переліку фестивалів, що відбуваються у Хмельницькому, чільне місце належить і літературному фестивалю «Слово єдне!», участь у якому беруть майстри пера з усієї України. Зазвичай він відбувається у вересні, коли жителі міста святкують День Хмельницького. Олександр Симчишин зазначає: «Загалом щороку до цього творчого процесу долучаються понад тисячу поціновувачів художнього слова, книговидавців міста і області, газета міської ради «Проскурів», муніципальна ТРК «Місто», інші засоби масової інформації. До нас на свято приїжджають відомі письменники зі світовим ім'ям, збираються сотні авторів та творчих колективів міста Хмельницького, нашої області та інших областей України. Все це свідчить про необхідність та своєчасність Фестивалю <...> Нині це великий крок до суспільного взаєморозуміння та культурного взаємозбагачення. Тут Слово кличе і єдне хмельничан. Тут Слово єдне і славить Україну» (Козицька, Міхалевський, 2018: 4). Участь у фестивалі беруть відомі письменники України. Так, у 2017 р. спеціальними гостями фестивалю були Василь Шкляр (м. Київ), брати Капранови (м. Київ), Марія Чумарна (м. Львів), Лора Підгірна (м. Кам'янець-Подільський), Наталка Михно (м. Терехів, Тернопільської області), Микола та Ірина Сичові (м. Старобільськ), Григорій Половинка (м. Луганськ), які взяли участь у пресконференції, провели низку творчих зустрічей, виступили на галаконцерті. У 2019 р. фестиваль також відвідали Мирослав Дочинець (м. Мукачеве), Людмила Ромен (м. Суми), Мар'яна Лелик (м. Київ), Олена Осмоловська (м. Київ), Ірина Федорчук, Олег Ратніков, Сергій Головатюк із Вінниці та білоруський поет Міхась Скобла. У рамках фестивалю відбувалися зустрічі з літераторами, художникам, каліграфами. Зауважимо, що було презентовано книгу, адаптовану для людей із вадами слуху, яку написала волонтерка із Хмельниччини (м. Старокостантинів) Оксана Радущинська.

Активну участь у фестивалі «Слово єдне!» беруть чи не всі культурологічні, громадські та літературні організації та об'єднання міста: Хмельницька міська централізована система, Хмельницька міська організація Національної спілки письменників України, Хмельницька міська літературна спілка «Поділля», Хмельницьке міське товариство української мови ім. Тараса Шевченка «Просвіта», Народний дім «Просвіти», Хмельницький міський монотеатр «Кут», газета «Проскурів», студентський літературний театр «Глорія» Хмельницького національного університету, Хмельницьке обласне об'єднання товариства

«Просвіта» ім. Тараса Шевченка, Хмельницька обласна організація Національної спілки письменників України, Хмельницька обласна організація Національної спілки журналістів України, Хмельницький обласний осередок Всеукраїнської творчої спілки «Конгрес літераторів України», Хмельницький обласний літературний музей, Дунаєвецьке літературно-мистецьке об'єднання «Сонях», Творчий клуб «Ліра» Кам'янець-Подільського міського будинку культури. За словами директорки Хмельницької міської централізованої бібліотечної системи Тамари Козицької, у 2019 р. до проведення фестивалю долучились не тільки міські бібліотеки, а й багато шкіл, коледжів, університетів (Слово єдне).

Отже, фестиваль «Слово єдне», який став традиційним для м. Хмельницького, є поліфункціональним і виконує передусім комунікативну функцію, яка є основною під час проведення фестивалів, оскільки сприяє спілкуванню близьких за духом людей, налагодженню контактів, творчих зв'язків; просвітницьку – можливість розширити свої знання в певній сфері літературної діяльності (наприклад, відомий письменник Василь Шкляр у своєму виступі зробив акцент на історичну літературу, адже українці мають бути обізнаними щодо героїчного минулого своєї історії, щоби звідти черпати наснагу, розуміти сучасне й дбати про майбутнє); економічну (стимулює розвиток туризму, бізнесу, сфери послуг

тощо); науково-аналітичну (круглі столи, що проводилися у стінах ЦБС); популяризаторську (відкриття нових імен та мистецьких творів); естетичну (формування гарного «мистецького смаку»); навчальну (майстер-класи від визначних письменників, що відбувалися під час фестивалю). Проте основний акцент варто зробити саме на патріотичній функції цього фестивалю, який єдне літераторів із різних куточків України, акцентуючи увагу всіх учасників заходу на державотворчій місії художнього слова, що особливо виразно звучало з вуст тих письменників і поетів, які мають власний досвід боротьби за незалежність та єдність нашої країни. Зазначимо, що цей фестиваль, як і всі інші фестивалі, що проводяться в місті Хмельницькому, сприяє популяризації міста на мапі культурно-мистецьких заходів України.

Висновки. Отже, м. Хмельницький натепер може по праву вважатися містом фестивалів. У місті щорічно проводяться десятки фестивалів, які різняться поміж собою жанровою та тематичною спрямованістю. Проте аналіз фестивалів практик міста, зокрема основних фестивалів, які традиційно і регулярно проводяться у Хмельницькому, засвідчив, що широка функціональна парадигма є єднальним чинником таких заходів, а фестивальна практика є необхідним складником культурно-мистецького життя міста, оскільки відповідає нагальним вимогам сучасності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алкоголь, вільний вхід та «менше звуку»: якою буде “Respublica 2019”. *Всім* : вебсайт. URL: <https://vsim.ua> (дата звернення: 13.05.2020).
2. Давидовський К. Соціокультурні виміри міжнародного фестивального руху: за результатами IV Міжнародного музичного фестивалю «Віртуози планети». *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2011. Вип. XXVI. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Api/2011_26/33.pdf (дата звернення: 11.05.2020).
3. Кучина Н. Фестиваль як феномен культури. *Культура України*. 2019. Вип. 65. С. 57–68. URL: <http://ku-khsac.in.ua/article/view/184287/184030> (дата звернення: 12.05.2020).
4. Николаева П. Семиотика фестивалів як форми празничной культуры : автореф. дис. ... канд. культурол.: 24.00.01. Краснодар, 2010. 22 с. URL: <https://www.disscat.com/content/semiotika-festivalya-kak-formy-prazdnichnoikultury/read> (дата звернення: 08.05.2020).
5. Положення про фестиваль оркестрових шоу-програм “Art Major Show”. *Управління культури і туризму Хмельницької міської ради* : вебсайт. URL: https://www.kult.km.ua/uploads/files/2019/P_artmajorshow.pdf (дата звернення: 12.05.2020).
6. Сікорська І. Здобутки та проблеми музичного життя України 90-х рр. XX ст. *Матеріали до українського мистецтвознавства*. 2003. Вип. 3. URL: <http://etno.kyiv.uar.net/vyd/matmyst/2003/N3.htm> (дата звернення: 11.05.2020).
7. Слово єдне! : Хмельницький літературно-публіцистичний альманах / Хмельницька міська рада ; Управління культури і туризму ; Хмельницька міська централізована бібліотечна система ; ред.-уклад. : Т. Козицька, В. Міхалевський. Хмельницький : ФОП Цюпак А. А., 2018. 312 с.
8. «Слово єдне»: у Хмельницькому вчетверте відбувається літературний фестиваль (Програма). *Є* : вебсайт. URL: <https://ye.ua> (дата звернення: 11.05.2020).
9. «Треба проводити фестиваль під вікнами у мера» : чи змінить місце проведення фестивалю у Хмельницькому. *Всім* : вебсайт. URL: <https://vsim.ua> (дата звернення: 08.05.2020).
10. Хрома Г. Деякі особливості сучасних молодіжних фестивалів. *Матеріали до українського мистецтвознавства*. 2003. Вип. 3. URL: <http://etno.kyiv.uar.net/vyd/matmyst/2003/N3/Art40.htm> (дата звернення: 11.05.2020).
11. Хто? Де? та Коли? буде виступати на “Rock & Buh” у Хмельницькому. *Всім* : вебсайт. URL: <https://vsim.ua> (дата звернення: 08.05.2020).

REFERENCES

1. Alkohol, vilnyi vkhid ta “menshe zvuku”: yakoiu bude “Respublica 2019” [Alcohol, Free Admission and “Less Sound”: What will “Respublica 2019” be like?]. *Vsim* : website. Retrieved from: <https://vsim.ua> (access date: 13.05.2020) [in Ukrainian].
2. Davydovskyi, K. Yu. (2011). Sotsiokulturni vymiry mizhnarodnoho festyvalnoho rukhu: za rezultatamy IV mizhnarodnoho muzychnoho festyvaliu “Virtuozy planety” [Socio-cultural dimensions of the international festival movement: according to the results of the IV International Music Festival “Virtuosos of the Planet”]. *Aktualni Problemy Istorii, Teorii ta Praktyky Khudozhnoi Kultury, XXVI*. Retrieved from: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Api/2011_26/33.pdf (access date: 11.05.2020) [in Ukrainian].
3. Kuchyna, N. I. (2019). Festyval yak fenomen kultury [Festival as a cultural phenomenon]. *Kultura Ukrainy*, 65, 57–68. Retrieved from: <http://ku-khsac.in.ua/article/view/184287/184030> (access date: 12.05.2020) [in Ukrainian].
4. Nikolayeva, P. V. (2010). *Semiotika Festivalya kak Formy Prazdnichnoy Kultury [Semiotics of the Festival as a Form of Festive Culture]*. Krasnodar, Russia. Retrieved from: <https://www.dissercat.com/content/semiotika-festivalya-kak-formy-prazdnichnoi-kultury/read> (access date: 08.05.2020) [in Russian].
5. Polozhennia pro festyval orkestryvykh shou-prohram “Art Major Show” [Regulations on the festival of orchestral show programs “Art Major Show”]. *Upravlinnia Kultury i Turyzmu Khmelnytskoi Miskoi Rady* : website. Retrieved from: https://www.kult.km.ua/uploads/files/2019/P_artmajorshow.pdf (access date: 12.05.2020) [in Ukrainian].
6. Sikorska, I. (2003). Zdobutky ta problemy muzychnoho zhyttia Ukrainy 90-kh rr. XX st. [Achievements and problems of musical life in Ukraine in the 90s of the XX century]. *Materialy do Ukrainskoho Mystetstvoznavstva*, 3. Retrieved from: <http://etno.kyiv.uar.net/vyd/matmyst/2003/N3.htm> (access date: 11.05.2020) [in Ukrainian].
7. *Slovo Yednaie! : Khmelnytskyi Literaturno-Publitsychnyi Almanakh [The Word Unites! : Khmelnytskyi Literary and Journalistic Almanac]* (2018). Ed. by T. S. Kozytska, V. Ts. Mikhalevskyi. Khmelnytskyi, Ukraina : SEI Tsiupak A. A. [in Ukrainian].
8. “Slovo yednaie”: u Khmelnytskomu vchetverte vidbuvaetsia literaturnyi festyval [“The word unites”: a literary festival takes place in Khmelnytsky for the fourth time]. *Ye* : website. Retrieved from: <https://ye.ua> (access date: 11.05.2020) [in Ukrainian].
9. “Treba provodyty festyval pid viknamy u mera” : chy zminiat mistse provedennia festyv u Khmelnytskomu [“It is necessary to hold a festival under the windows of the mayor” : will the venue of the festival be changed in Khmelnytskyi]. *Vsim* : website. Retrieved from: <https://vsim.ua> (access date: 08.05.2020) [in Ukrainian].
10. Khroma, H. (2003). Deiaki osoblyvosti suchasnykh molodizhnykh festyvaliv [Some features of modern youth festivals]. *Materialy do Ukrainskoho Mystetstvoznavstva*, 3. Retrieved from: <http://etno.kyiv.uar.net/vyd/matmyst/2003/N3/Art40.htm> (access date: 11.05.2020) [in Ukrainian].
11. Khto? De? ta Koly? bude vystupaty na “Rock & B uh” u Khmelnytskomu [Who? Where? and When? will perform at “Rock & Buh” in Khmelnytskyi]. *Vsim* : website. Retrieved from: <https://vsim.ua> (access date: 08.05.2020) [in Ukrainian].